

**SEKTOROWY
PROGRAM
OPERACYJNY**
Restrukturyzacja i modernizacja
sektora żywnościowego
oraz rozwój obszarów wiejskich,
2004 - 2006

Urząd Marszałkowski *Województwa Warmińsko-Mazurskiego*

Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa

Biuletyn Informacyjny Rolnictwo i Obszary Wiejskie Warmii i Mazur

Nr 2/2009

Opracowała: dr inż. Joanna Karwowska

10-562 Olsztyn ul. Emilii Plater 1,
tel. (089) 5219250, fax (089) 5219259, e-mail: dow@warmia.mazury.pl
www.sporol.warmia.mazury.pl

SPIS TREŚCI

I.	SYTUACJA SPOŁECZNO – GOSPODARCZA OBSZARÓW WIEJSKICH	
1.	Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia.....	3
2.	Bezrobotni mieszkańcy wsi.....	6
II.	FUNDUSZE STRUKTURALNE 2004-2006	
1.	SEKTOROWY PROGRAM OPERACYJNY „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich, 2004-2006	
a.	wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 28.02.2009 rok – działania wdrażane przez ARiMR.....	6
b.	wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 28.02.2009 rok – działania wdrażane przez Urząd Marszałkowski.....	7
2.	SEKTOROWY PROGRAM OPERACYJNY „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb”	
a.	wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 28.02.2009 rok.....	7
III.	PLAN ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH	
1.	Wykaz działań w ramach PROW na lata 2007-2013 –wg danych Oddziału Regionalnego ARiMR – stan na dzień 28.02.2009r.....	8
2.	Realizacja płatności bezpośrednich do gruntów rolnych.....	9
IV.	AKTUALNOŚCI	
1.	Dopłaty do siewów.....	9
2.	Mleczarskie limity.....	10
3.	Rybacki kryzys.....	10
4.	Odnawialne źródła energii.....	10
5.	GMO.....	11
6.	Płatności obszarowe.....	11
7.	Modernizacja gospodarstw rolnych.....	12
8.	Premie na start.....	13
9.	Dopłaty obszarowe.....	14
10.	Rybackie wnioski.....	15
11.	Zasoby ANR.....	15
12.	GMO.....	17
13.	Kredyty.....	17
14.	KRUS.....	17
15.	PROW 2007-2013.....	17
16.	Modernizacja gospodarstw rolnych.....	18
17.	Premie młodym rolnikom.....	18
18.	Grunty rolne – ciągle drogie.....	19
V.	INFORMACJE Z DEPARTAMENTU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH I ROLNICTWA	
1.	Konkurs dla organizacji pozarządowych – zakończony.....	20
2.	Targi w Norymberdze.....	20
3.	Aktywna Wieś Warmii i Mazur.....	24

I. SYTUACJA SPOŁECZNO – GOSPODARCZA OBSZARÓW WIEJSKICH

1. Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia

Początek 2009 roku, podobnie jak listopad i grudzień 2008 roku, charakteryzował się dalszym wzrostem bezrobocia. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy w styczniu 2009 roku wyniosła 96 362 osoby i była o 10,2%, tj. o 8 942 osoby wyższa niż w grudniu 2008 roku. W analizowanym okresie, w kraju odnotowano wzrost liczby bezrobotnych o 10,9%, czyli o 0,7 pkt proc. większy niż w regionie warmińsko – mazurskim. Wzrost bezrobocia zauważalny w ostatnim okresie, spowodowany jest czynnikami sezonowymi oraz spowolnieniem gospodarki wywołanym globalnym kryzysem finansowym. Jednakże w porównaniu do stycznia 2008 roku liczba osób bezrobotnych zmniejszyła się o 7,0%, tj. 7 244 osoby.

W styczniu 2009 roku, w porównaniu do grudnia 2008r. liczba bezrobotnych w województwie warmińsko – mazurskim wzrosła we wszystkich powiatach województwa, przy czym największy wzrost miał miejsce w:

- mieście Olsztynie – 16,8%,
- powiecie piskim – o 14,8%,
- powiecie kętrzyńskim – o 13,7%,
- powiecie nidzickim – o 13,0%.

Analiza roczna zmian poziomu bezrobocia (styczeń 2009 do stycznia 2008) wykazuje wzrost liczby bezrobotnych w 6 powiatach województwa, natomiast w pozostałych 15 powiatach zaobserwowano spadek liczby bezrobotnych.

W okresie styczeń 2008 – styczeń 2009 największy spadek bezrobocia odnotowano w:

- powiecie giżyckim – o 33,4%,
- powiecie nowomiejskim – o 25,7%,
- powiecie iławskim – o 16,8%,
- powiecie węgorzewskim – o 14,6%,
- mieście Elblągu – o 13,9%,
- powiecie olsztyńskim – o 13,9%.

W styczniu 2009 r. zapowiedź zwolnień grupowych zgłosiło 5 firm, na łączną liczbę 184 osób:

- 2 firmy zajmujące się produkcją mebli (z powiatu olsztyńskiego i Działdowa) – 82 osoby,
- firma usługowa z Giżycka – 15 osób,
- ogólnopolska firma dystrybucyjna – planuje zwolnienie 4 osób zatrudnionych w Olsztynie,
- olsztyńska firma zajmująca się wydobywaniem surowców mineralnych – 55 osób,
- firma zajmująca się dystrybucją i obróbką drewna w Szczytnie – 28 osób.

Część firm w regionie nie zgłasza zamiaru zwolnień grupowych do powiatowych urzędów pracy, ponieważ stosuje inne sposoby, na przykład: rozwiązanie umów na mocy porozumienia stron, nie przedłużanie umów o pracę zawartych na czas określony. W takich wypadkach pracodawca nie musi zgłaszać zamiaru zwolnień grupowych. Według danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie w styczniu 2009 roku z 634 osobami nie przedłużono umowy o pracę na czas określony. Również z informacji pozyskanych przez WUP w Olsztynie wynika, że w województwie warmińsko – mazurskim funkcjonuje ok. 50 firm, których sytuacja ekonomiczna wyraźnie się pogorszyła. Obecnie w firmach tych zwolniono ponad 430 osób. Wojewódzki Urząd Pracy odnotowuje także sygnały o zwolnieniach pracowników, które nie kwalifikują się do zwolnień grupowych, ale wskazują na gorszą kondycję zakładu. Zakłady te reprezentują różne branże, a liczba zwalnianych pracowników waha się od pojedynczych przypadków od kilku do kilkudziesięciu

pracowników. Według obserwacji powiatowych urzędów pracy większość rejestrujących się bezrobotnych w styczniu, powróciło do ewidencji z powodu zakończenia prac sezonowych w branżach: budowlanej, drogowej, turystycznej, leśnej i gastronomicznej.

Stopa bezrobocia

Pomimo systematycznego spadku stopy bezrobocia w województwie warmińsko – mazurskim, która w okresie grudzień 2007 – grudzień 2008 zmniejszyła się o 2,2 pkt proc., a dynamika spadku w analizowanym czasie była o 0,3 pkt proc. wyższa niż w kraju, natężenie bezrobocia w regionie jest nadal najwyższe w Polsce. Na koniec grudnia 2008 roku, stopa bezrobocia w województwie warmińsko – mazurskim wyniosła 16,8% i była ponad 1,5-krotnie większa niż w kraju, gdzie wartość tego wskaźnika wynosiła 9,5%. Oznacza to, że w województwie warmińsko – mazurskim na 100 osób aktywnych zawodowo przypada prawie 17 osób bezrobotnych. Pozytywnym zjawiskiem, obserwowanym na regionalnym rynku pracy, jest zmniejszanie dystansu pomiędzy stopą bezrobocia w kraju i w województwie. W grudniu 2007 roku, różnica pomiędzy wartością stopy bezrobocia dla kraju, a wartością stopy dla województwa wynosiła 7,6 pkt proc. natomiast w grudniu 2008 roku, różnica ta wynosiła 7,3 pkt proc.

W regionie warmińsko – mazurskim występują powiaty, które charakteryzują się stopą bezrobocia znacznie wyższą niż średnia w województwie, ale są też powiaty o stosunkowo niskiej wartości wskaźnika bezrobocia. Najniższą stopą bezrobocia w grudniu charakteryzowały się:

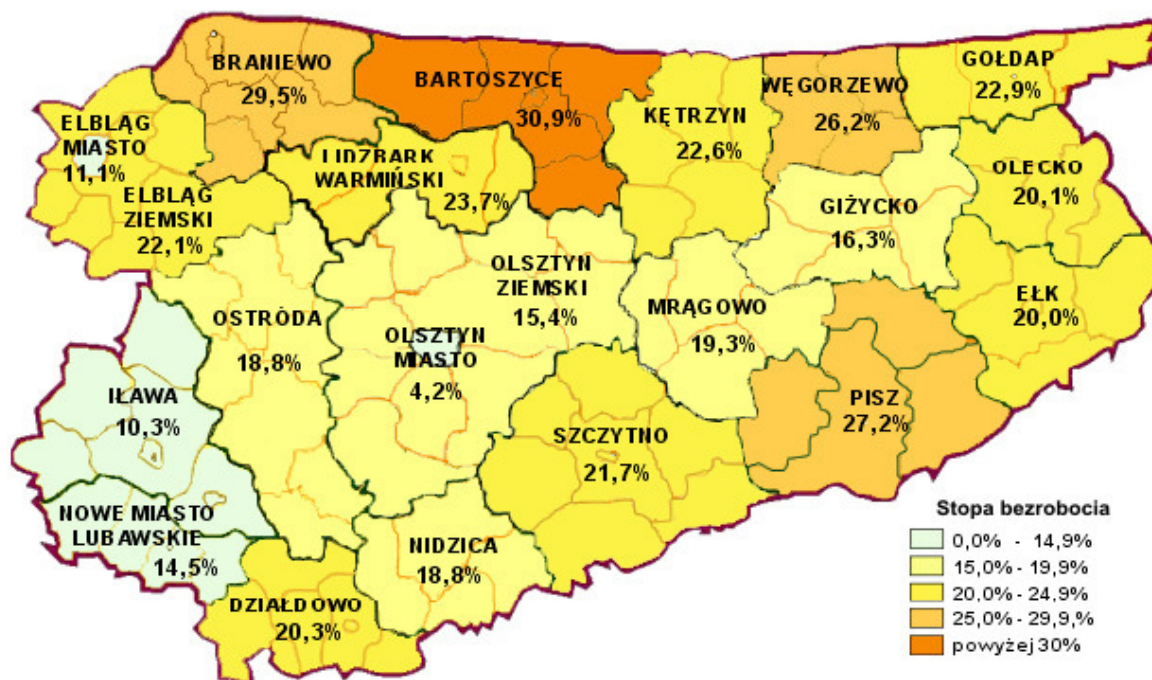
- miasto Olsztyn – 4,2%,
- powiat iławski – 10,3%,
- miasto Elbląg – 11,1%,
- powiat nowomiejski – 14,5%,
- powiat olsztyński – 15,4%,

Natomiast najwyższa stopa bezrobocia występowała w powiatach:

- bartoszyckim – 30,9%,
- braniewskim – 29,5%,
- piskim – 27,2%,
- węgorzewskim – 26,2%.

Należy także podkreślić, że w grudniu 2008 roku w województwie warmińsko-mazurskim, tylko w powiecie bartoszyckim stopa bezrobocia przekroczyła próg 30%, (wynosiła 30,9%) natomiast przed rokiem, wartość ta została przekroczona w powiatach: braniewskim (33,8%), bartoszyckim (31,3%) i węgorzewskim (31,3%).

Mapa 1. Stopa bezrobocia w województwie warmińsko-mazurskim w grudniu 2008 r.

Podsumowanie

- W porównaniu z grudniem 2008 r., liczba bezrobotnych na koniec stycznia była wyższa o 10,2% (8 842 osoby) i wynosiła 96 362 osoby. W odniesieniu do stycznia 2008 roku, spadek poziomu bezrobocia wyniósł 7,0% (7 244 osoby).
- Wzrost bezrobocia w bieżącym okresie sprawozdawczym o 10,2% jest wysoki w porównaniu z sytuacją z lat poprzednich. Spośród przyczyn wzrostu liczby bezrobotnych w ostatnim okresie w regionie warmińsko – mazurskim wymienić należy:
  - ograniczanie zatrudnienia i likwidacja etatów,
  - nie przedłużanie przez pracodawców umów na czas określony,
  - zwiększenie rejestracji osób powracających po pracy zza granicy – trudna sytuacja ekonomiczna w państwach członkowskich Unii Europejskiej, skłania wiele osób do powrotu i poszukiwania pracy w Polsce,
  - przyczyny sezonowe.
- Obserwowana ostatnio dekonjunktura skutkuje także zwolnieniami pracowników w województwie warmińsko-mazurskim. W styczniu 2009r. zwolnienia grupowe oficjalnie zapowiedziało 5 firm, na łączną liczbę 184 osób, a z 634 osobami nie przedłużono umowy o pracę na czas określony. Ze względu na pogarszającą się sytuację na lokalnych rynkach pracy, wywołaną światową recesją, Wojewódzki Urząd Pracy na bieżąco monitoruje lokalne rynki pracy, tak aby w każdej chwili podjąć w sytuacji kryzysowej, działania interwencyjne w zakresie wsparcia osób zagrożonych lub zwalnianych grupowo, a także pomocy pracodawcom mającym problemy z wykorzystaniem wszystkich dostępnych, wynikających ze znowelizowanej ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, usług, programów i instrumentów rynku pracy.
- Stopa bezrobocia w końcu grudnia 2008 roku kształtowała się na poziomie 16,8%. W porównaniu do analogicznego okresu 2007 roku, jest to spadek o 2,2 pkt. proc. (w kraju o 1,9 pkt. proc.). Wskaźnik stopy bezrobocia w województwie warmińsko - mazurskim systematycznie zmniejsza się, a tempo spadku jest wyraźnie wyższe niż w kraju. Mimo, to regionalna stopa bezrobocia jest nadal najwyższa w Polsce.

- W stosunku do stycznia 2008 roku spadł, w ogólnej liczbie bezrobotnych, udział procentowy osób długotrwale bezrobotnych (o 12,4 pkt proc.), kobiet (o 3,5 pkt. proc.), bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych (o 2,7 pkt. proc.), mieszkańców wsi (o 1,4 pkt proc.), oraz osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia (o 0,4 pkt proc.) Wzrósł natomiast udział następujących kategorii: bezrobotnych z prawem do zasiłku (o 4,0 pkt proc.), młodzieży do 25 roku życia (o 1,7 pkt proc.) oraz osób niepełnosprawnych (o 1,0 pkt proc.).
- W styczniu 2009 roku, urzędy pracy dysponowały 3 247 ofertami pracy, o 140 (o 4,1%) mniej niż w styczniu przed rokiem. Zmniejszenie liczby zgłaszanych wolnych miejsc pracy związane jest ze spowolnieniem gospodarczym i ograniczeniem zapotrzebowania na pracowników. Jednakże w porównaniu do grudnia 2008 roku liczba ofert zwiększyła się o 881, tj. o 37,2%.
- W województwie warmińsko – mazurskim nasila się zjawisko powrotów zza granicy. Z ogólnej liczby osób napływających do bezrobocia w styczniu 2009 roku, 3,4% (594 osoby) stanowiły osoby rejestrujące się po powrocie z pracy zagranicą.
- W styczniu 2009 roku, w różnych formach aktywizacji subsydiowanych z Funduszu Pracy, uczestniczyły 2 297 osób, a 2 704 osoby podjęło pracę niesubsydiowaną. W styczniu 2009 roku w porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego, liczba podjęć pracy niesubsydiowanej zmalała o 31,1%. Natomiast w analizowanym okresie o 15,5% wzrosła liczba uczestników aktywnych form. Zmniejszenie podjęć pracy niesubsydiowanej świadczy o mniejszym zapotrzebowaniu przedsiębiorców na pracowników, co związane jest ze światowym kryzysem ekonomicznym.

2. Bezrobotni mieszkańcy wsi

Połowa bezrobotnych zarejestrowanych w województwie (48 209 osób, tj. 50,0%) **zamieszkuje na wsi**. Przed rokiem, bezrobotni mieszkańcy wsi w liczbie 53 306 osób stanowili 51,5% ogólnej liczby pozostających bez pracy. Pozytywnym zjawiskiem jest zmniejszanie się procentowego udziału mieszkańców wsi w ogólnej liczbie bezrobotnych (do ubiegłego roku o 1,5 pkt. proc.).

II. FUNDUSZE STRUKTURALNE 2004-2006

1. SEKTOROWY PROGRAM OPERACYJNY „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich, 2004-2006”.

a. wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 28.02.2009 rok – ARiMR

Działanie	Liczba złożonych wniosków	Kwota wnioskowanej pomocy	Liczba podpisanych umów	Kwota podpisanych umów	Zrealizowane płatności	Kwota wystawionych zleceń płatności
Inwestycje w gospodarstwach rolnych	1 755	256 361 220,16	833	130 028 176,41	976	122 297 183,11
Ułatwianie startu młodym rolnikom	962	48 100 000,00	700	35 000 000,00	700	35 000 000,00
Poprawa przetwórstwa	100	198 333 381,75	73	165 141 570,89	73	124 629 153,44

i marketingu artykułów rolnych						
Przywracanie potencjału produkcji leśnej	53	74 710 845,00	39	52 133 815,00	42	51 598 404,00
Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa	225	17 831 123,72	131	10 171 255,00	131	7 814 170,37
Rozwój i ulepszanie infrastruktury technicznej związanej z rolnictwem	114	13 043 521,43	67	5 875 121,00	63	4 236 816,50
Razem	3 209	608 380 092,06	1 843	398 349 938,30	1 985	345 575 727,42

b. wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 28.02.2009r. - Urząd Marszałkowski

Działanie	Liczba złożonych wniosków	Kwota wnioskowanej pomocy	Liczba realizowanych umów i decyzji	Kwota podpisanych umów (decyzji)
2.2 Scalanie gruntów	0	0	0	0
2.3 Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego	268	39 096 250,31	134	19 986 924,00
2.5 Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi	35	40 559 177,00 (wkład Unii)	32	30 549 819,00 (wkład Unii)
Razem	303	79 655 427,31	166	50 536 743,00

2. SEKTOROWY PROGRAM OPERACYJNY „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb”

a. wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach SPO na terenie województwa warmińsko-mazurskiego – stan na 28.02.2009r.

Działanie	Liczba złożonych wniosków	Liczba podpisanych umów	Kwota podpisanych umów	Zrealizowane płatności	Kwota zrealizowanych płatności
1.1 Dostosowanie nakładu połowowego do zasobów – Złomowanie statków rybackich	33	33	6 645 017,84	33	6 645 017,84
1.2 Dostosowanie nakładu połowowego	11	9	1 684 680,00	9	1 684 680,00

do zasobów- Przeniesienie statków do krajów trzecich lub zmiana ich przeznaczenia					
2.2 Odbudowa i modernizacja floty rybackiej	17	5	748 804,00	4	525 464,00
3.2 Chów i hodowla ryb	44	21	7 444 772,30	19	1 507 458,00
3.3 Rybacka infrastruktura portowa	2	2	5 884 565,00		
3.4 Przetwórstwo i rynek rybny	26	14	1 565 339,98	12	1 313 079,20
3.5 Rybołówstwo śródlądowe	12	11	321 635,00	11	318 364,00
4.1 Rybołówstwo przybrzeżne	22	8	1 898 939,40	3	926 970,85
4.2 Działania społeczno- ekonomiczne	74	70	3 131 293,30	68	2 613 427,07
4.3 Znajdowanie oraz promowanie nowych rynków zbytu na produkty rybne	16	12	7 370 995,00	12	5 508 510,00
4.4 Działania organizacji obrotu rynkowego	5	3	371 171,00	1	199 054,00
4.6 Działania innowacyjne	10	7	12 285 226,00	9	7 790 596,00
Razem	272	195	49 352 439,22	181	29 032 621,71

III. PLAN ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

2. Wykaz działań w ramach PROW na lata 2007-2013 –wg danych Oddziału Regionalnego ARiMR – stan na dzień 28.02.2009r.

PROW 2007-2013	Ilość złożonych wniosków	Wnioskowana kwota
Pomoc finansowa z tytułu wspierania gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW) – Kampania 2007	31 605 **	97 293 126*
Pomoc finansowa z tytułu wspierania gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW) –	31 552	68 292 454,33

Kampania 2008		
Renty Strukturalne – Kampania 2007	318**	338 232,89
Renty Strukturalne – Kampania 2008	346**	367 904,80
Zalesianie gruntów rolnych i innych niż rolne – schemat I – Kampania 2007	203**	9 761 493,40
Zalesianie gruntów rolnych i innych niż rolne – schemat I – Kampania 2008	134	5 240 214,56
Zalesianie gruntów rolnych i innych niż rolne – schemat II – Kampania 2008	31	317 376,32
Program rolnośrodowiskowy – kampania 2008	1 197	20 244 500,00
Grupy producentów rolnych	11	1 025 323,26***
Modernizacja gospodarstw rolnych	823	134 418 483,40
Ułatwianie startu młodym rolnikom	248	12 400 000,00
Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej	27	63 145 228,35
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	165	14 424 049,00

* kwota naliczonych płatności pomocy finansowej z tytułu wspierania gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania

** liczba wszystkich złożonych wniosków aktualnie rozpatrywanych w biurach powiatowych (bez wycofanych, anulowanych itp.)

** grupy złożyły wniosek o przyznanie pomocy

3. Realizacja płatności bezpośrednich do gruntów rolnych na dzień 28.02.2009r.

	Płatności bezpośrednie do gruntów rolnych
Liczba rolników ubiegających się o płatności w kampanii 2007	43 820
Ilość decyzji o przyznaniu płatności lub o odmowie przyznania płatności , które zostały wysłane do beneficjentów w kampanii 2007	43 802
Liczba rozpatrywanych wniosków w kampanii 2008	43 108

Dane za rok 2007 na dzień 11.09.08r.

Dane za rok 2008 na dzień 02.03.09r.

V. AKTUALNOŚCI

1. Dopłaty do siewów

Do 15 lutego 2008 roku, Agencja Rynku Rolnego przyjmuje wnioski o dopłaty do materiałów siewnych. Mogą się o nie starać rolnicy, którzy taki materiał kupili do wysiewów ozimych. Kolejek jednak nie ma. Związane jest to z ceną kupna.

W związku z powyższym, żeby zmniejszyć koszty zakupu takiego materiału rolnicy mogą ubiegać się o dopłaty z Agencji Rynku Rolnego. Teraz o dopłaty mogą starać się ci rolnicy, którzy materiał siewny kwalifikowany lub kategorii elitarniej, kupili przy siewach ozimych. W przypadku zbóż i mieszanek zbożowych dopłata do hektara

wynosi 100 złotych. W przypadku roślin strączkowych - 160. Termin przyjmowania wniosków o dopłaty do materiału siewnego upływa 15 lutego.

2. Mleczarskie limity

Unia Europejska podjęła już decyzje o likwidacji systemu limitowania produkcji po 2014 roku. Ale zanim to nastąpi Bruksela przygotowuje dwa raporty na koniec 2010 i 2012 roku, które podsumują sytuację na rynku mleka i potwierdzą – lub nie – słuszność wcześniejszych decyzji.

Zdaniem ekspertów Unia Europejska powinna zlikwidować kwoty, gdyż wyczerpały one swoje możliwości stabilizacji rynku. Najlepszym tego przykładem są rekordy cenowe w 2007 roku oraz obecna zapaść. Eksperti Komisji Europejskiej twierdzą, że dzięki temu spadną ceny artykułów mleczarskich, co zwiększy konsumpcję oraz eksport. Kłopotów z odpowiedzią na pytanie o przyszłość kwotowania nie ma ani rząd ani rolnicy. Ostatnio pojawił się pomysł modyfikacji systemu limitowania. Kwoty narodowe zostałyby zastąpione jedną kwotą europejską. Dopiero po jej przekroczeniu rolnicy płaciliby kary.

3. Rybacki kryzys

Na Bałtyku sezon na dorsze w pełni. Tymczasem rybacy mają powód do zmartwienia, ceny ryb spadły do tak niskiego poziomu, że połowy stają się nieopłacalne. Wszystko z powodu światowego kryzysu.

Polskie dorsze trafiają przede wszystkim na rynki zachodnie, jednak od kilku tygodni są tam wypierane przez ryby z Islandii. Islandczycy gwałtownie zwiększyli połowy i sprzedaż aby ratować swój budżet. A przy okazji zachwiali rynkiem rybnym w Polsce. Do Polski trafiają tanie dorsze z Litwy, Łotwy i Estonii, co też wpływa na zaniżanie ceny ryb krajowych. Ale kryzys ma też drugie oblicze. Po raz pierwszy od lat drożeją krajowe śledzie i szproty a ich połowy stają się wreszcie opłacalne. Kurs euro jest tak wysoki, że przetwórcy już nie importują surowca z Norwegii.

4. Odnawialne źródła energii

Obecnie świat stoi przed koniecznością szybkiego zwiększenia ilości energii uzyskiwanej ze źródeł odnawialnych i ograniczenia emisji dwutlenku węgla.

Ta sytuacja powinna sprzyjać gospodarstwu rolnemu, w których – praktycznie bez przerwy – są wytwarzane surowce energetyczne. Surowce, które bardzo często są odpadami i z których zagospodarowaniem, równie często, rolnik ma kłopot. Gnijące stogi słomy, sterty próchniejących gałęzi, czy rozlewająca się gnojowica to nic innego jak marnotrawstwo megawatów energii. Od wielu lat mówi się o korzyściach jakie płyną ze spalania słomy, zrębków drewna, peletu produkowanego z roślin energetycznych. Słyszymy obietnice o tym, że już niebawem ruszy produkcja biopaliw. Jednak wszystko kończy się na słowach i rozbudzonych nadziejach.

Plantacje roślin energetycznych praktycznie się nie rozwinęły, dlatego wygaśnięcie dopłat do ich produkcji nawet nie spotkało się z większymi protestami. Wprawdzie niektóre gminy zdecydowały się na ogrzewanie obiektów komunalnych słomą jednak są to wyjątki, tak jak i indywidualne gospodarstwa rolne, które zainstalowały sobie takie piece CO. Produkcję oleju napędowego z rzepaku, na potrzeby własne gospodarstwa rolnego, skutecznie zablokowały przepisy akcyzowe. Stoją również gorzelnie, gdyż rafinerie wolą kupować tańszy spirytus za granicą.

Biogazownie, farmy wiatraków produkujących prąd, czy baterie ogniw fotoelektrycznych, można już w Polsce spotkać, jednak ilość energii która w nich powstaje jest tak mała, że nie ujmują jej ogólnopolskie statystyki.

5. GMO

Rząd spuszcza z tonu w sprawie roślin genetycznie zmodyfikowanych. Aby uniknąć ogromnych grzywn ze strony Komisji Europejskiej zgodzimy się na uprawę jednego gatunku GMO. Ale jednocześnie na unijnym forum będziemy blokować wszystkie nowe transgeniczne roślin zgłaszane do uprawy.

Polski rząd generalnie nie zmienił negatywnego stanowiska w sprawie roślin genetycznie zmodyfikowanych. Ale ponieważ oznacza to konsekwencje prawne ze strony Unii Europejskiej wprowadzono nie wielką, ale istotną modyfikację naszego stanowiska. Oznacza to tyle, że rząd zgodzi się na uprawę w Polsce roślin GMO. A właściwie nie roślin, a rośliny. Jak na razie w Unii Europejskiej można bowiem legalnie uprawiać tylko jeden genetycznie zmodyfikowany gatunek. Jest to kukurydza MON 810. Poprzez przeniesienie do niej genów odpowiedzialnych za wytworzenie toksycznych białek jest ona odporna na ataki szkodników.

Gotowa jest już ustawa o organizmach genetycznie zmodyfikowanych. Obecnie czekamy na jej akceptację przez Brukselę. Komisja Europejska ma 3 miesiące na wydanie notyfikacji. Oznacza to, że najpóźniej do 30 marca będziemy wiedzieć czy projektowane przepisy są zgodne z unijnymi dyrektywami.

6. Płatności obszarowe

Pod koniec stycznia ARiMR rozpoczęła wysyłanie do rolników tzw. wniosków spersonalizowanych o przyznanie płatności obszarowych za 2009 r. wraz z instrukcją ich wypełnienia. Do tej pory nowe formularze wniosków trafiły do rąk 250 tys. rolników. Pozostali, a będzie ich około 1,15 mln, otrzymają takie wnioski wraz z instrukcją ich wypełnienia do 15 marca 2009 r. Nowe formularze wniosków są łatwiejsze do wypełnienia, w porównaniu z tymi, które obowiązywały w ubiegłych latach, między innymi dlatego, że w dużej mierze są już wypełnione przez ARiMR i rolnicy występujący o dopłaty nie będą mieli przy nich wiele pracy.

W tym roku po raz pierwszy dostarczane rolnikom formularze zawierają, poza danymi podmiotowymi rolnika oraz danymi dotyczącymi działek ewidencyjnych, także dane dotyczące działek rolnych. Informacje te wpisane do formularzy wniosków będą pochodziły z dokumentów, które rolnik składał w 2008 roku, tak więc jeżeli w gospodarstwie nie było żadnych zmian rolnik będzie musiał jedynie podpisać wniosek i wypełnić załączniki graficzne.

Rolnicy, którzy w 2009 roku będą po raz pierwszy składali wnioski o przyznanie płatności obszarowych, niewypełnione formularze wniosków będą mogli pozyskać ze strony internetowej ARiMR lub z biur powiatowych i oddziałów regionalnych ARiMR.

W związku z tym, że w tym roku 15 marca wypada w niedzielę, wnioski o przyznanie płatności bezpośrednich będzie można składać od 16 marca. Podstawowy termin na złożenie tego wniosku upływa 15 maja br. Wniosek o przyznanie płatności może zostać złożony także w terminie 25 dni kalendarzowych po terminie składania wniosków tj. do 9 czerwca 2009 roku, jednak będzie to skutkowało zmniejszeniem o 1% kwoty należnych płatności za każdy dzień roboczy.

W 2009 r. rolnicy będą mogli ubiegać się we wniosku o przyznanie następujących płatności:

1. Jednolita Płatność Obszarowa,
2. Krajowe Uzupełniające Płatności Obszarowe, w tym:
  - a. płatność do grupy upraw podstawowych (inne rośliny)
  - b. płatność do powierzchni uprawy chmielu, zadeklarowanych przez rolnika we wniosku o przyznanie płatności do gruntów rolnych na dany rok,
  - c. płatność do powierzchni uprawy chmielu, do której rolnikowi przyznano płatność uzupełniającą do powierzchni uprawy chmielu za 2006 rok,
  - d. płatność do powierzchni roślin przeznaczonych na paszę, uprawianych na trwałych użytkach zielonych (płatności zwierzęce);
3. Płatność cukrowa;
4. Przejściowe płatności z tytułu owoców miękkich;
5. Oddzielna płatność z tytułu owoców i warzyw (płatność do pomidorów);
6. Płatność do upraw roślin energetycznych;
7. Dodatkowa krajowa płatność do powierzchni uprawy rzepaku, która spełnia warunki do przyznania płatności do upraw roślin energetycznych (pomoc do rzepaku).

Zmieniły się także zasady przyznawania płatności zwierzęcej. Rolnik ubiegający się o płatności zwierzęce będzie mógł wnioskować o uwzględnienie, przy ustalaniu powierzchni, do której przysługuje taka płatność, zwierząt (bydło, owce, kozy, konie), których posiadaczem w wymaganym przepisami okresie był jego obecny małżonek, poprzez wypełnienie odpowiedniej części formularza wniosku o płatności obszarowe. Do tego roku, w tego typu sytuacji musiał wypełnić odrębny załącznik do wniosku.

7. Modernizacja gospodarstw rolnych

Do 10 lutego br. ARiMR podpisała z niemal 6900 rolnikami umowy o przyznanie pomocy finansowej na modernizację gospodarstw rolnych. Jest to ponad 43% wszystkich rolników, którzy złożyli w ARiMR prawidłowo wypełnione dokumenty o przyznanie takiej pomocy.

W ostatnich dwóch tygodniach Agencja codziennie podpisuje niemal 200 umów o przyznanie wsparcia na modernizację gospodarstw rolnych, wcześniej średnia to była niemal dwukrotnie niższa i wynosiła nieco ponad 100 umów dziennie.

Do Agencji zdążyły wpłynąć już 2284 wnioski o dokonanie przelewów pieniędzy na konta rolników, którzy zrealizowali w całości lub w części inwestycje założone w tzw. biznesplanie. Wystawione do tej pory wnioski o płatność opiewają na kwotę przekraczającą 244 mln zł, a ponad 57 mln zł trafiło już na konta bankowe ponad 500 rolników.

Warto też dodać, że w listopadzie 2007 r. rolnicy złożyli ponad 18 tysięcy wniosków o przyznanie pomocy finansowej na modernizację gospodarstw, występując w sumie o dofinansowanie w wysokości 624,5 mln euro (2,36 mld zł). Oznaczało to, że wielu wnioskodawców odejdzie „z kwitkiem”, bo w ubiegłym roku na wypłaty przewidziano kwotę tylko 360,2 mln euro (1,36 mld zł). Jednak Minister Rolnictwa Marek Sawicki, aby nie zwiększać niezadowolonych rolników, którzy złożyli wnioski i musieli tak długo czekać na ich rozpatrzenie, zdecydował o podwojeniu limitu środków na ten pierwszy nabór. Dzięki temu wszyscy chętni rolnicy, którzy złożyli prawidłowo wypełnione wnioski, mogą otrzymać pomoc o jaką wystąpili.

W związku z tym, że bardzo wielu rolników jest jeszcze zainteresowanych otrzymaniem wsparcia na „Modernizację gospodarstw rolnych” Ministerstwo Rolnictwa i ARiMR planują niebawem ogłoszenie kolejnego naboru wniosków na to „działanie”.

Pomoc finansową z tego działania mogą otrzymać osoby fizyczne i osoby prawne prowadzące działalność rolniczą - posiadacze gospodarstwa rolnego lub nieruchomości służącej do prowadzenia działów specjalnych produkcji rolnej.

Na działanie 121 „Modernizacja gospodarstw rolnych” przeznaczono w całym okresie programowania PROW 2007-2013 ponad 1,779 mld euro.

8. Premie na start

Do 11 lutego br. ponad 40% rolników, którzy ubiegali się w ubiegłym roku o przyznanie pomocy z działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom”, finansowanego z PROW 2007-2013, otrzymało już premie w wysokości 50 tys. zł.

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa przekazała na konta bankowe 2,623 tys. takich rolników, ponad 131 mln zł. Dla przeszło 3,6 tys. rolników, czyli ponad 55% tych, którzy złożyli wnioski w 2008 roku, Agencja wydała już decyzje o przyznaniu takich premii.

Oddziały Regionalne ARiMR przyjęły w 2008 r. około 6,5 wniosków od młodych rolników ubiegających się o premie ułatwiające start zawodowy. Największe zainteresowanie taką pomocą było w województwach kujawsko-pomorskim, podlaskim, wielkopolskim, mazowieckim i lubelskim. Złożone wnioski wykorzystują limity środków przyznane na 2008 r. dla tych województw od około 64% w woj. lubelskim do ponad 77% w woj. kujawsko-pomorskim.

W związku z tym, że w żadnym z województw w trakcie roku nie został wyczerpany przewidziany limit środków, wnioski na to działanie były przyjmowane w 2008 r. do końca grudnia. Było to zgodne zapisami w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, regulującym zasady naboru wniosków na „Ułatwianie startu młodym rolnikom” w 2008 r., gdzie określono, że termin składania wniosków upływa z końcem dnia roboczego następującego po dniu podania do publicznej wiadomości informacji, iż zapotrzebowanie na środki finansowe, wynikające ze złożonych przez rolników wniosków, osiągnęło co najmniej 120% limitu środków przewidzianego dla województwa, lecz nie później niż do 31 grudnia. Na to działanie przewidziano w 2008 r. 554 mln zł, a w całym okresie realizacji PROW 2007-2013 ponad 1,5 mld zł.

Zasady przyznawania pomocy finansowej na „Ułatwianie startu młodym rolnikom” obowiązujące w PROW 2007 -2013 zostały znacznie zaostrzone w porównaniu z tymi, które musieli spełnić „młodzi rolnicy” ubiegający się o premie w latach 2004 – 2006. Przede wszystkim, zmienione zostało kryterium wielkości gospodarstwa rolnego. Pomoc z PROW 2007 – 2013, ułatwiająca start zawodowy młodym rolnikom, Agencja może przyznać osobie, która planuje przejąć gospodarstwo rolne o powierzchni nie mniejszej niż średnia w danym województwie, a jeżeli średnia powierzchnia gospodarstwa w województwie jest mniejsza niż średnia krajowa, wówczas obowiązuje średnia krajowa. Ważne jest również to, że premia może być przyznana „młodym rolnikom”, którzy zamierzają po raz pierwszy rozpocząć prowadzenie działalności rolniczej, wyjątek stanowią osoby prowadzące nie dłużej niż 12 miesięcy przed złożeniem wniosku o pomoc, gospodarstwo rolne otrzymane w drodze spadku lub darowizny.

Zmianie uległ także termin przeznaczony na uzupełnienie kwalifikacji zawodowych przez „młodych rolników”. Chodzi o to, że wsparcie finansowe mógł otrzymać rolnik, który w dniu złożenia wniosku o przyznanie pomocy nie posiadał kwalifikacji zawodowych, ale zobowiązał się do uzupełnienia wykształcenia w ciągu 36 miesięcy od dnia wydania przez ARiMR decyzji o przyznaniu mu premii ułatwiającej start zawodowy. Beneficjenci, którzy otrzymali pomoc dla młodych rolników z programu wdrażanego w latach 2004-2006, byli zobowiązani do uzupełnienia kwalifikacji rolniczych w ciągu pięciu lat od dnia przejęcia gospodarstwa.

Całkowicie nowym warunkiem, jest zobowiązanie rolnika, który otrzyma premię w wysokości 50 tys. zł z PROW 2007-2013 do przeznaczenia co najmniej 70% tej kwoty na cele związane z rozwojem gospodarstwa, zgodnie z założeniami biznesplanu, jaki złożył wraz z wnioskiem o przyznanie pomocy. Pokreślić należy, że gospodarstwo rolne może być poddane kontroli w celu sprawdzenia realizacji założeń biznesplanu w okresie 5 lat od dnia wydania decyzji o przyznaniu pomocy.

9. Dopłaty obszarowe

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa przekazała do 11 lutego br. na konta bankowe rolników blisko 5,4 mld zł płatności bezpośrednich, a łącznie z dopłatami ONW, płatnością cukrową, płatnością do pomidorów oraz płatnościami do truskawek i malin, ponad 6,7 mld zł. Płatności bezpośrednie otrzymało już ponad 1,075 mln rolników (blisko 76% uprawnionych) a dopłaty ONW prawie 76% uprawnionych.

Agencja obsługuje ponad 1,421 mln wniosków o przyznanie płatności obszarowych, które złożyli rolnicy w 2008 r. Na ich konta bankowe ARiMR przekaże w sumie ok. 9,3 mld zł z tytułu płatności obszarowych za 2008 r. i powinna zakończyć realizację tych płatności, zgodnie z krajowymi i unijnymi przepisami, do 30 czerwca 2009 r. Płatności obszarowe Agencja wypłaca od 1 grudnia, w pierwszej kolejności pieniądze z tego tytułu były przekazywane na konta bankowe rolników z 89 powiatów dotkniętych tegoroczną suszą.

Wypłacanie dopłat ONW, wspierających prowadzenie działalności rolniczej na terenach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania, Agencja rozpoczęła w ubiegłym roku w połowie listopada, tj. o dwa tygodnie wcześniej niż w poprzednich latach. Ta decyzja Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi zapewniła szybszy dopływ pieniędzy do rolników produkujących na słabych glebach, gdzie skutki suszy były najbardziej odczuwane. O przyznanie takich dopłat ubiegało się w 2008 r. około 755 tys. rolników. Dotychczas ARiMR przekazała płatności ONW na konta bankowe ponad 76% rolników, którzy otrzymali z tego tytułu blisko 942,4 mln zł.

Ponad 45,7 tys. plantatorów buraków cukrowych otrzymało do 11 lutego br. płatności cukrowe za 2008 r. Na ich konta bankowe Agencja przekazała ponad 310,2 mln zł. O płatność cukrową ubiegało się około 60 tys. rolników. Całkowita koperta finansowa przeznaczona na płatności cukrowe za 2008 r. wynosi około 498,2 mln zł.

Od 1 grudnia ARiMR realizuje także dwa nowe rodzaje płatności wprowadzone w 2008 r. Pierwsza z nich to płatność do pomidorów, przysługująca tym rolnikom, którzy złożyli w tym roku wnioski o przyznanie jednolitej płatności obszarowej oraz w roku gospodarczym 2006/2007 dostarczyli, na podstawie odpowiednich świadectw dostawy owoców i warzyw, pomidory do przetworzenia. Dotychczas Agencja przekazała z tego tytułu na konta bankowe 1384 rolników ponad 17,2 mln zł. W 2008 roku o płatności do pomidorów ubiegało się w sumie około 2 tys. rolników, a koperta finansowa przeznaczona na te płatności wynosi w sumie 22,8 mln zł.

Płatności do malin i truskawek przeznaczonych do przetwórstwa otrzymują rolnicy, którzy o to występowali we wnioskach składanych wiosną 2008 r. oraz dostarczyli do ARiMR umowę na przetworzenie tych owoców, zawartą z zatwierdzonym przez Agencję zakładem przetwórczym lub zobowiązanie do dostarczenia owoców miękkich. Umowa z przetwórcą takich owoców mogła być również zawarta w imieniu rolnika przez reprezentującą go organizację producentów owoców i warzyw albo przez zatwierdzonego przez ARiMR skupującego owoce miękkie. Dotychczas Agencja przełała na konta bankowe ponad 18 tys. rolników ponad 21,1 mln zł z tytułu dopłat do uprawy truskawek i malin na cele przemysłowe. Limit środków przewidzianych na takie dopłaty za 2008 r. wynosi nieco ponad 65 mln zł.

Wnioski o przyznanie płatności bezpośrednich, w tym cukrowych, za 2008 r. można było składać w biurach powiatowych od 15 marca do 15 maja, a ostateczny termin minął 9 czerwca. Złożenie wniosku w terminie od 16 maja do 9 czerwca skutkowało zmniejszeniem o 1% kwoty płatności za każdy dzień roboczy.

10. Rybackie wnioski

31 stycznia br. zakończyło się przyjmowanie wniosków o przyznanie pomocy na realizację projektów z działań „Chów i hodowla ryb” oraz „Przetwórstwo i rynek rybny”, dofinansowywanych ze środków Sektorowego Programu Operacyjnego „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb na lata 2004-2006”.

Agencja od 19 stycznia 2009 r. wznowiła nabór wniosków na te działania, ponieważ przy korzystnym kursie wymiany euro na złotówki, pozostały jeszcze do wykorzystania środki z tego Programu wdrażanego w latach 2004 – 2006. Łącznie z wnioskami wysłanymi pocztą, do 5 lutego w ramach tego naboru, do ARiMR wpłynęło 47 wniosków o dofinansowanie projektów z działania „Chów i hodowla ryb” na kwotę 6,48 mln zł oraz 30 wniosków z działania „Przetwórstwo i rynek rybny” na kwotę 28,85 mln zł. Przyznawanie pomocy następować będzie w kolejności wynikającej z daty uznania wniosku o dofinansowanie za kompletny i poprawny. Pomoc finansowa przyznawana będzie do wysokości dostępnego limitu finansowego.

Ostatecznym terminem na złożenie końcowego wniosku o płatność, dla projektów objętych dofinansowaniem w ramach tych działań jest 31 marca 2009 roku. Dlatego ARiMR nie będzie zawierała umów o dofinansowanie na inwestycje o dłuższym harmonogramie realizacji.

Dofinansowaniem mogą zostać objęte projekty i wnioskodawcy spełniający kryteria dostępu określone w Uzupełnieniu SPO „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb 2004-2006” oraz Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie warunków i trybu udzielania pomocy finansowej w ramach SPO „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb 2004-2006” z dnia 14 września 2004 roku (Dz.U. Nr 213 poz. 2163 z późniejszymi zmianami).

Jednocześnie Agencja przypomina, że nadal można składać wnioski o dofinansowanie „Modernizacji istniejących statków rybackich” oraz „Działań społeczno – ekonomicznych”.

11. Zasoby ANR

Ze wstępnych danych wynika, że Agencja wykonała plan finansowy na rok 2008 i dzięki temu wpłaci wcześniej zakładane kwoty do budżetu państwa (ok. 700 mln zł) i na Fundusz Rekompensacyjny (ok. 800 mln zł) służący zadośćuczynieniu roszczeń zabużańskich. Wpłaty za rok 2007 uregulowane w 2008 r. wyniosły natomiast 1 mld 560 mln zł (929 mln zł do budżetu, 631 mln zł na Fundusz Rekompensacyjny).

W 2008 r. Agencja trwale zagospodarowała (prywatyzacja z przeniesieniem prawa własności) około 109 tys. ha, z czego sprzedaży podlegało 78,2 tys. ha. Wynik sprzedaży zrealizowany w roku ubiegłym był niższy niż w kilku latach ubiegłych (po ok. 100 tys. ha rocznie). Złożyło się na to wiele przyczyn niezależnych od Agencji, wśród których wymienić należy przede wszystkim:

- pogarszającą się sytuację dochodową w rolnictwie i zmniejszającą się siłą nabywczą rolników (głównie ze względu na istotny spadek cen zbytu produktów rolnych), co bezpośrednio odbija się na możliwości zakupu ziemi;
- zaostrzenie przez banki kryteriów udzielania preferencyjnych kredytów na zakup ziemi z dopłatami do oprocentowania z ARiMR;

- intensyfikację działań gmin na terenie całej Polski w dziedzinie dokonywania zmian w planach miejscowych i studiach gminnych, w wyniku których część gruntów rolnych traci swoją dotychczasową funkcję np. w kierunku gruntów inwestycyjnych (do czasu zakończenia procedury z tym związanej nie ma możliwości dokonania właściwej wyceny gruntów i ich prawidłowej sprzedaży). Należy podkreślić, że Agencja przeprowadziła w ubiegłym roku o przeszło 6 tysięcy więcej przetargów na sprzedaż, niż rok wcześniej (2007 r. - 45,6 tys., 2008 r. - 51,2 tys.).

Zmniejszający się popyt na grunty rolne Zasobu miał także wpływ na istotne zmniejszenie się dynamiki wzrostu cen gruntów w porównaniu z okresem 2003 – 2007. Należy również wspomnieć o nierozwiązanej kwestii roszczeń reprivatyzacyjnych, która blokuje Agencji możliwość sprzedaży aż 600 tys. ha. W niektórych województwach (kujawsko-pomorskie, wielkopolskie) roszczenia byłych właścicieli obejmują ok. 90 % powierzchni Zasobu. Intensyfikacja sprzedaży gruntów przez Agencję w najbliższych latach będzie uzależniona głównie od rozstrzygnięć ustawowych dotyczących zadośćuczynienia.

W sytuacji niesprzyjających warunków ekonomicznych Agencja, chcąc intensyfikować sprzedaż, będzie musiała w najbliższym czasie zwiększyć podaż gruntów. Oznacza to konieczność podjęcia większego wysiłku pracowników ANR w przygotowanie formalno-prawne nieruchomości i większe zaangażowanie organizacyjne i finansowe w zakresie zamówień publicznych na geodezję i wyceny nieruchomości.

Agencja Nieruchomości Rolnych wykonuje prawa właścicielskie w stosunku do 57 spółek hodowli roślin uprawnych i zwierząt, mających szczególne znaczenie dla gospodarki narodowej. Rok 2008 był pierwszym pełnym rokiem, w którym podmioty te nie mogły korzystać z wsparcia finansowego ze środków publicznych, tj. z Funduszu Postępu Biologicznego i z dofinansowania przez Agencję. Okoliczność ta stała się jedną z przyczyn podjęcia przez ANR działań na rzecz restrukturyzacji części z tych spółek, szczególnie zajmujących się hodowlą koni.

Istotnym zadaniem ANR jest powiększanie gospodarstw rodzinnych. Większej skuteczności działań Agencji w tej dziedzinie służyłaby niewątpliwie nowelizacja przepisów prawa dotyczących przetargów ograniczonych gwarantująca, że ziemia przeznaczona dla rolników będzie trafiać w ich ręce.

Wyzwaniem dla Agencji staje się również zabezpieczenie i ulepszenie majątku trwałego pozostającego w gestii Agencji (remonty, inwestycje, likwidacja azbestu i mogilników), w tym również oddanego w dzierżawę. Działania te służyć powinny polepszeniu warunków produkcji (bezpieczeństwo zdrowotne, oszczędność energii), ochronie środowiska, przeciwdziałaniu katastrofom budowlanym, poprawie estetyki obiektów państwowych. To wszystko wpłynie również na wartość rynkową tego mienia.

Agencja przez lata tradycyjnie kojarzona była z pomocą socjalną dla środowisk popegeerowskich i aktywizacją zawodową. Od 2004 r., w związku ze zmianami przepisów prawnych, ANR nie ma już możliwości realizacji zadań tego typu. Wspomaganie rozwoju obszarów, gdzie dominowały PGR-y może obecnie następować w drodze bezzwrotnej pomocy finansowej na budowę, remont oraz przebudowę infrastruktury technicznej towarzyszącej budynkom mieszkalnym, przekazanej nieodpłatnie gminom i spółdzielniom mieszkaniowym, bez uprzedniego doprowadzenia do należytego stanu technicznego. Ta forma wsparcia stosowana jest przez Agencję od 1999 r.. Od tego czasu Agencja udzieliła pomocy finansowej setkom gmin i spółdzielni mieszkaniowych na kwotę ok. 1 mld zł. Proces kierowania środkami Agencji na te cele jest na terenie całego kraju znacznie zaawansowany, jednak jednostki terenowe Agencji powinny na bieżąco identyfikować możliwości nieodpłatnego przekazywania i udzielania wsparcia finansowego. W latach 2009-2011 Agencja będzie w stanie wydatkować na te cele nawet po 60 mln rocznie.

12. GMO

Jeszcze kilka miesięcy temu mówiło się nieoficjalnie, że w Polsce uprawy roślin genetycznie zmodyfikowanych liczą około 300 hektarów. Dziś już krąży informacja, że ta powierzchnia jest kilkunastokrotnie większa.

Z badań ankietowych wynika, że aż 60 % Polaków jest absolutnie przeciwna takim uprawom, część dopuszcza stosowanie GMO, ale tylko w paszach importowanych. Dlatego rząd zdecydował, że będziemy krajem wolnym od GMO.

Jeśli w Polsce nie będzie możliwości używania takich pasz np. soi, to nasze mięso będzie tak drogie, że nikt go nie zechce kupować. A to byłaby już katastrofa gospodarcza. Tymczasem rządowy program produkcji polskiego białka, które zastępowałyby importowane pasze GMO jeszcze nie wystartował.

Za to jest prawdopodobne, że uprawy GMO będą wchodzić na nasze pola niemal niepostrzeżenie. Unia Europejska a więc i nasz rząd będą wydawać zgody stopniowo na pojedyncze, wybrane odmiany roślin genetycznie.

13. Kredyty

Kłękowe oraz inwestycyjne – tanie pożyczki dla rolników są już dostępne w bankach. W sumie na akcję kredytową w pierwszym kwartale tego roku przeznaczono półtora miliarda złotych.

Rolnicy poszkodowani w ubiegłym roku w wyniku klęsk żywiołowych mogą ubiegać się o kredyty. W zależności od rodzaju strat o obrotowe lub inwestycyjne.

Kłękowe kredyty inwestycyjne można przeznaczyć na odbudowę budynków gospodarskich. Za pożyczki obrotowe można kupić niezbędne środki do produkcji rolnej. Wysokość odsetek spłacanych przez rolników wynosi obecnie 3,5% resztę dopłaca Agencja Restrukturyzacji.

Oprócz kredytów kłękowych rolnicy mogą także ubiegać się o pożyczki dla młodych rolników, na zakup ziemi oraz wprowadzanie nowych technologii.

14. KRUS

1 października 2009 roku wejdzie w życie reforma Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. A właściwie nie reforma, a zmiany kosmetyczne, jak nazywa nowelizację ustawy minister rolnictwa. Oznacza to tyle, że grupa 15 i pół tysiąca rolników, mających więcej niż 50 hektarów przeliczeniowych, będzie płaciło wyższe składki ubezpieczeniowe. Szacuje się, że podwyższenie składek dla gospodarzy posiadających 50 hektarów przeliczeniowych przyniesie wzrost wpłat na konto Kasy o 21 milionów złotych.

15. PROW 2007-2013

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w porozumieniu z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi przyjęła tegoroczny wstępny harmonogram ogłaszania terminów nowych naborów wniosków na działania pomocowe z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013. Kierownictwo Agencji przewiduje, że w tym roku jako pierwszy zostanie ogłoszony termin przyjmowania wniosków na „Ułatwienie startu młodym rolnikom” co ma nastąpić 24 marca br. Następnie 14 kwietnia będzie ogłoszona data naboru wniosków na wsparcie z działania „Modernizacja gospodarstw rolnych”. Z kolei 5 maja będzie wiadomo od kiedy ARiMR zacznie przyjmować wnioski na „Różnicowanie w kierunku działalności

nierolniczej”. Przedsiębiorcy zajmujący się przetwórstwem żywności powinni poznać termin przyjmowania wniosków na wsparcie ich branży z działania „Zwiększenie wartości dodanej podstawowej produkcji rolniczej i leśnej” 26 maja 2009 r.

W najbliższych dniach Agencja poinformuje też o terminie ogłoszenia naboru wniosków na działanie „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”. Nabór wniosków na to działanie jest wstępnie przewidziany na przełom I i II kwartału br.

W najbliższym czasie ARiMR ogłosi kiedy podane zostaną do publicznej wiadomości terminy przyjmowania wniosków na pozostałe działania z PROW 2007 – 2013: „Korzystanie z usług doradczych przez rolników i posiadaczy lasów”, „Uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności” i „Odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy i wprowadzenie instrumentów zapobiegawczych”.

16. Modernizacja gospodarstw rolnych

Do 26 lutego br. ARiMR podpisała prawie 10 tys. umów z rolnikami o przyznanie pomocy finansowej na „Modernizację gospodarstw rolnych”. Jest to 62,5% wszystkich rolników, których wnioski złożone w 2007 r. zostały przez Agencję pozytywnie zweryfikowane i potwierdzili oni gotowość realizowania inwestycji zapisanej w tzw. biznesplanie. Wielu rolników zaplanowało inwestycje, które, pomimo że upłynął ponad rok od momentu złożenia wniosków o pomoc, nie wymagają dokonania żadnych zmian, czy uzupełnień. Blisko 83% z nich ma już podpisane z Agencją umowy o przyznaniu pomocy na inwestycje w gospodarstwach rolnych a około 1000 otrzymało pieniądze.

Od rolników, którzy zrealizowali w całości lub w części inwestycje założone w tzw. biznesplanie, wpłynęły już do ARiMR 3235 wniosków o dokonanie przelewów pieniędzy na ich konta bankowe. Złożone do tej pory wnioski o płatność opiewają na kwotę przekraczającą 350 mln zł, a ponad 105 mln zł trafiło już na konta bankowe prawie 1000 rolników.

W związku z tym, że bardzo wielu rolników jest jeszcze zainteresowanych otrzymaniem wsparcia na „Modernizację gospodarstw rolnych” Ministerstwo Rolnictwa i ARiMR planują niebawem ogłoszenie kolejnego naboru wniosków na to „działanie”.

Pomoc finansową z tego działania mogą otrzymać osoby fizyczne i osoby prawne prowadzące działalność rolniczą - posiadacze gospodarstwa rolnego lub nieruchomości służącej do prowadzenia działów specjalnych produkcji rolnej.

Na działanie 121 „Modernizacja gospodarstw rolnych” przeznaczono w całym okresie programowania PROW 2007-2013 ponad 1,779 mld euro.

17. Premie młodym rolnikom

Po rolnikach zamierzających inwestować w rozwój swoich gospodarstw oraz przedsiębiorcach ubiegających się o dofinansowanie swoich zakładów środkami z PROW 2007 - 2013, także rozpoczynający zawodową drogę „młodzi rolnicy” mogą liczyć na przyspieszenie tempa obsługi wniosków o pomoc złożonych w 2008 roku. Do 27 lutego br. ponad 41% rolników, którzy ubiegali się w zeszłym roku o przyznanie pomocy z działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom”, finansowanego z PROW 2007-2013, otrzymało już premie w wysokości 50 tys. zł. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa przekazała na konta bankowe 2668 młodych rolników, łącznie ponad 133 mln zł. Dla przeszło 3,74 tys. rolników, czyli ponad 57% tych, którzy złożyli wnioski w 2008 roku, Agencja wydała już decyzje o przyznaniu takich premii.

Oddziały Regionalne ARiMR przyjęły w 2008 r. około 6,5 wniosków od młodych rolników ubiegających się o premie ułatwiające start zawodowy. Największe zainteresowanie taką pomocą było w województwach kujawsko-pomorskim, podlaskim, wielkopolskim,

mazowieckim i lubelskim. Złożone wnioski wykorzystały limity środków przewidziane na 2008 r. dla tych województw od około 64% w woj. lubelskim do ponad 77% w woj. kujawsko-pomorskim.

W związku z tym, że w żadnym z województw w trakcie roku nie został wyczerpany przewidziany limit środków, wnioski na to działanie były przyjmowane w 2008 r. do końca grudnia. Było to zgodne zapisami w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, regulującymi zasady naboru wniosków na „Ułatwienie startu młodemu rolnikowi” w 2008 r., gdzie określono, że termin składania wniosków upływa z końcem dnia roboczego następującego po dniu podania do publicznej wiadomości informacji, iż zapotrzebowanie na środki finansowe, wynikające ze złożonych przez rolników wniosków, osiągnęło co najmniej 120% limitu środków przewidzianego dla województwa, lecz nie później niż do 31 grudnia. Na to działanie przewidziano w 2008 r. 554 mln zł, a w całym okresie realizacji PROW 2007-2013 ponad 1,5 mld zł.

Zasady przyznawania pomocy finansowej na „Ułatwienie startu młodemu rolnikowi” obowiązujące w PROW 2007 -2013 zostały znacznie zaostrzone w porównaniu z tymi, które musieli spełnić „młodzi rolnicy” ubiegający się o premie w latach 2004 – 2006. Przede wszystkim, zmienione zostało kryterium wielkości gospodarstwa rolnego. Pomoc z PROW 2007 – 2013, ułatwiająca start zawodowy młodemu rolnikowi, Agencja może przyznać osobie, która planuje przejąć gospodarstwo rolne o powierzchni nie mniejszej niż średnia w danym województwie, a jeżeli średnia powierzchnia gospodarstwa w województwie jest mniejsza niż średnia krajowa, wówczas obowiązuje średnia krajowa. Ważne jest również to, że premia może być przyznana „młodemu rolnikowi”, którzy zamierzają po raz pierwszy rozpocząć prowadzenie działalności rolniczej, wyjątek stanowią osoby prowadzące nie dłużej niż 12 miesięcy przed złożeniem wniosku o pomoc, gospodarstwo rolne otrzymane w drodze spadku lub darowizny.

Zmianie uległ także termin przeznaczony na uzupełnienie kwalifikacji zawodowych przez „młodych rolników”. Chodzi o to, że wsparcie finansowe mógł otrzymać rolnik, który w dniu złożenia wniosku o przyznanie pomocy nie posiadał kwalifikacji zawodowych, ale zobowiązał się do uzupełnienia wykształcenia w ciągu 36 miesięcy od dnia wydania przez ARiMR decyzji o przyznaniu mu premii ułatwiającej start zawodowy. Beneficjenci, którzy otrzymali pomoc dla młodych rolników z programu wdrażanego w latach 2004-2006, byli zobowiązani do uzupełnienia kwalifikacji rolniczych w ciągu pięciu lat od dnia przejścia gospodarstwa.

Całkowicie nowym warunkiem, jest zobowiązanie rolnika, który otrzyma premię w wysokości 50 tys. zł z PROW 2007-2013 do przeznaczenia co najmniej 70% tej kwoty na cele związane z rozwojem gospodarstwa, zgodnie z założeniami biznesplanu, jaki złożył wraz z wnioskiem o przyznanie pomocy. Pokreślić należy, że gospodarstwo rolne może być poddane kontroli w celu sprawdzenia realizacji założeń biznesplanu w okresie 5 lat od dnia wydania decyzji o przyznaniu pomocy.

18. Grunty rolne – ciągle drogie

Jak wynika z najnowszych danych średnia cena transakcyjna gruntu rolnego z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa w 2008 r. wyniosła 12 540 zł. Analizując ceny z lat ubiegłych (w 2007 r. – 9 773 zł, w 2006 – 7 374 zł, w 2005 – 5 607 zł, w 2004 – 4 682 zł, w 2003 – 3 736 zł) można stwierdzić utrzymującą się dużą dynamikę wzrostu, choć w roku ubiegłym był on o 5 punktów procentowych niższy niż w 2007 r. W porównaniu ze średnią ceną za rok 2007 wzrost wyniósł 28%. Najwyższą średnią cenę sprzedaży w 2008 r. odnotowano w województwach: wielkopolskim (21 608 zł), kujawsko-pomorskim (18 202 zł) oraz śląskim (17 240 zł). Tylko w czterech województwach (lubelskim, lubuskim,

podkarpackim i podlaskim) ceny kształtowały się poniżej 10 000 zł. Wysokie ceny w Wielkopolsce i na Kujawach związane są m.in. z dużą przydatnością rolniczą gruntów oraz ograniczoną podażą, ze względu na zastrzeżenia reprivatyzacyjne uniemożliwiające Agencji sprzedaż (w Wielkopolsce rozszczenia dotyczą ok. 90% powierzchni gruntów Zasobu). W ubiegłym roku utrzymywała się prawidłowość, że najdroższe były nieruchomości mniejsze obszarowo. Średnia cena gruntów w grupie do 1 ha wyniosła 17 582 zł, w grupie 1,01 – 9,99 ha - 13 099 zł. Ceny większych powierzchniowo nieruchomości nie przekroczyły 12 000 zł za 1 ha.

Trzeba przy okazji zauważyć, że w roku 2008 wolumen sprzedaży nieruchomości rolnych znacząco spadł pomimo, że Agencja przeprowadziła więcej przetargów, jednak ich skuteczność była mniejsza niż w latach ubiegłych (52 tys. przetargów, z których jedynie 13 tys. zakończyło się wyłonieniem nabywcy – skuteczność 25%).

Obecnie w Zasobie znajduje się 2,35 mln ha, z których blisko 1,8 mln ha jest przedmiotem dzierżawy. Do rozdysponowania pozostaje 330 tys. ha. Największą powierzchnię gruntów do rozdysponowania mają Oddziały Terenowe w Szczecinie, Olsztynie i we Wrocławiu, najmniej w Bydgoszczy, Lublinie i Poznaniu. W 2008 r. znowelizowano wiele przepisów wewnętrznych Agencji, zwłaszcza tych mających na celu usprawnienie i przyspieszenie dwóch podstawowych form rozdysponowania nieruchomości będących w Zasobie WRSP, a mianowicie sprzedaży i dzierżawy.

VI. INFORMACJE Z DEPARTAMENTU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH I ROLNICTWA

1. Konkurs dla organizacji pozarządowych – rozstrzygnięty

Dnia 24 lutego 2009 roku, Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego przyjął uchwałę w sprawie rozstrzygnięcia otwartego konkursu ofert na wykonanie zadań publicznych Samorządu Województwa Warmińsko - Mazurskiego przez organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w zakresie aktywizacji społeczności lokalnych na obszarach wiejskich w 2009 roku.

Do Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa w ramach ww. konkursu wpłynęło 20 ofert. Komisja Konkursowa oceniła 18 ofert, z czego 14 ofert uzyskało pozytywną opinię Zespołu. Dwie oferty nie spełniały wymogów formalnych.

W ramach konkursu organizowane będą szkolenia, konferencje, seminaria kształcące liderów wiejskich. Poza tym odbędą się wyjazdy studyjne, które będą służyły aktywizacji społeczności lokalnej na obszarach wiejskich. Poza tym niektóre Lokalne Grupy Działania uzyskają pomoc finansową na przeprowadzenie szkoleń na temat pozyskiwania środków finansowych w ramach PROW na lata 2007-2013. Zadania będą mogły być już realizowane w marcu br.

2. Targi w Norymberdze

W dniach 19.02–22.02.2009r. w Norymberdze (Niemcy) odbyły się doroczne Międzynarodowe Targi Żywności i Produktów Ekologicznych – BioFach’ 2009. Są to wiodące w świecie specjalistyczne targi certyfikowanych produktów ekologicznych.

W tym roku Polska była reprezentowana przez kilkudziesięciu wystawców oferujących swoje produkty na zbiorowym stoisku Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Urzędów Marszałkowskich. Stoisko informacyjne przygotowała również Agencja Rynku Rolnego.

Województwo Warmińsko-Mazurskie przedstawiło ofertę produktów ekologicznych na powierzchni 30 m². Odpowiedzialnym za przygotowanie stoiska regionalnego był Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Zaprezentowane zostały na nim oferty produkcji i przetwórstwa ekologicznego np.: wyroby ze zbóż ekologicznych tj. orkisz, żyto, owies, wyroby mleczarskie tj. twarogi wiejskie, osetki masła, sery żółte, wyroby wędliniarskie z dzika, daniela, jelenia, soki ziołowe, dżemy owocowe itp.

Wystawione do degustacji, na stoisku Warmii i Mazur, wyroby naszych firm i gospodarstw ekologicznych cieszyły się wielkim powodzeniem wśród gości odwiedzających stoiska targowe. Również duże zainteresowanie wzbudzały eksponaty z dziedziny sztuki ludowej warmińsko-mazurskich twórców ludowych.

Udział naszego województwa w Targach BioFach' 2009 uświetniły występy Pana Mirosława Bogdanowicza - reprezentanta Zespołu Śpiewaczego „Reszelanie“, który kultywując tradycje Warmiaków i Mazurów przedstawił swój dorobek artystyczny wykonując suity pieśni regionalnych oraz z innych stron kraju.

Dodatkowo na stoisku rozdawane były broszury, ulotki, materiały reklamowe zarówno z dziedziny rolnictwa ekologicznego jak i z zakresu szerokiej turystyki regionu warmińsko-mazurskiego – w wersji polskiej, niemieckiej i angielskiej.

Stoisko Warmii i Mazur zaprezentowało się na imprezie targowej w Norymberdze bardzo korzystnie i wykwintnie. Przyciągało wzrok bogatą aranżacją i kolorowym wystrojem.

W pierwszym dniu trwania Targów Biofach' 2009 nasze stoisko zaszczycił swoją obecnością Pan Artur Ławniczak – Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi w towarzystwie przedstawicieli Konsulatu Polskiego w Monachium oraz kadry kierowniczej Departamentu Rynków Rolnych MRiRW. W tym czasie honory gospodarzy stoiska pełnili: Pan Jarosław Marek Słoma – Członek Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Pan Jarosław Sarnowski – Dyrektor Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa oraz Pani Małgorzata Jaśkowiak i Pan Leszek Sargalski – przedstawiciele Komisji Rozwoju Obszarów Wiejskich, Rolnictwa, Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Z wielkim zainteresowaniem i podziwem goście oglądali i smakowali wyśmienite wyroby naszych producentów i przetwórców.

Jednocześnie w ramach działań informacyjno - promocyjnych rolnictwa ekologicznego, Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko – Mazurskiego w dniach 17.02. – 21.02. 2009r. zorganizował zbiorowy wyjazd szkoleniowy, na Targi w Norymberdze, grupy osób reprezentujących Zarząd Województwa, Komisję Rozwoju Obszarów Wiejskich, Rolnictwa, Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego, kadre kierowniczą instytucji działających na rzecz rolnictwa naszego regionu oraz producentów rolnych prowadzących produkcję metodami ekologicznymi. Zgodnie z programem wyjazdu, oprócz zwiedzania obiektów targowych odbyło się spotkanie z przedstawicielami grupy producentów ekologicznych z terenu Bawarii. Zwiedzono farmę ekologiczną zajmującą się wytwarzaniem i dystrybucją żywności ekologicznej w miejscowości Marktschorgast niedaleko Norymbergii.

3. Aktywna Wieś Warmii i Mazur

Dnia 27 lutego 2007 roku zakończył się nabór wniosków do IV już edycji konkursu „Aktywna Wieś Warmii i Mazur”. Do Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa wpłynęło 69 wniosków. W konkursie wzięły udział sołectwa z gmin miejsko-wiejskich i wiejskich

Konkurs ma na celu wsparcie inicjatyw lokalnych i regionalnych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego. Zadania mogą być realizowane w formie: festynu, konkursu, festiwalu, wystawy, warsztatu lub innej nowatorskiej inicjatywy, której celem jest zaktywizowanie lokalnych środowisk wiejskich.

Biuletyn opracowano na podstawie danych:

- Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- Agencji Nieruchomości Rolnych,
- Agencji Rynku Rolnego,
- Wojewódzkiego Urzędu Pracy,
- Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa,
- Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
- oraz informacji prasowych.